

Asupra acestei liste în istoriografia noastră din trecut se exprimaseră două păreri diametral opuse, pornindu-se de la textul cronicii *Voskresenskaia*.

Astfel, B. P. Hașdeu, bazându-se pe datele furnizate de documentul din 1392 emis de Roman Vodă în cetatea Romanului, a susținut că lista orașelor datează din prima jumătate a secolului al XIV-lea, fiind un foarte important izvor istoric pentru începuturile voievodatului Moldovei¹. A. D. Xenopol, deși consideră lista «posterioră chiar domniei lui Roman Vodă», o include totuși printre izvoarele istorico-geografice de mare importanță pentru cunoașterea perioadei de formare a statului feudal moldovenesc².

În schimb, I. Bogdan a respins total această listă, pe care a considerat-o un izvor tardiv, dar mai ales «obscur»³. N. Iorga, referindu-se la Chilia de la sfârșitul secolului al XIV-lea, declara că nu este cazul să se facă apel la lista orașelor din cronică *Voskresenskaia*, unde se menționează Chilia pe Dunăre, «fiindcă este un izvor târziu și confuz»⁴. D. Onciul, la fel, a negat importanța acestui izvor⁵.

În felul acesta, cunoscută doar pe baza textului neclar din cronică *Voskresenskaia*, lista orașelor a fost considerată de istoriografia românească din trecut o interpolare târzie, lipsită de importanță. În acest sens se invocă menționarea orașului Crăciuna, identificat cu cetatea Crăciuna, despre care se știe că apare în documentele moldovenești abia în a doua jumătate a secolului al XV-lea. În realitate, în arhetipul listei fusese menționat orașul Piatra lui Crăciun (Королюнокъ каменъ) din care un copist ulterior a făcut două orașe: Crăciuna, Piatra (Крѣчиуна, Каменъ).

În istoriografia românească din perioada dintre cele două războaie mondiale, izvorul acesta nu a preocupat în mod deosebit pe istorici. Încercarea făcută de A. Boldur de a reabilita izvorul a rămas fără ecou, deși autorul considera lista un foarte important izvor, prin care se dovedește netemeinicia afirmației că Moldova, mai ales în partea ei nordică, fusese pustie înainte de întemeierea statului moldovenesc de sine stătător⁶.

În ultima vreme, C. C. Giurescu, folosind datele recente ale istoriografiei sovietice, a reconsiderat lista și a inclus-o printre principalele izvoare scrise referitoare la orașele moldovenești, deoarece ea reprezintă «la première mention documentaire de quelques villes moldave»⁷. De asemenea, M. D. Matei, cercetând vechimea așezării omenești de la Suceava, se referă și la lista orașelor, pe care o consideră ca fiind alcătuită la sfârșitul secolului al XIV-lea. Totodată, referindu-se în primul rând la concluziile istoricului sovietic M. N. Tihomirov, autorul subliniază și importanța documentară a listei, afirmând că datarea aceasta «face ca însemnătatea izvorului pentru istoria Moldovei să fie deosebită,

¹ *Arhiva istorică a României*, vol. I, București, 1864, p. 18.

² A. D. Xenopol, *Istoria românilor din Dacia Traiană*, ed. a 3-a, vol. II, București, (f.a.), p. 200 și urm.; p. 206 și nota 18.

³ I. Bogdan, *Diploma birlădeană și principatul Birlăduului*, în „An. Acad. Rom.”, seria a II-a, vol. XI, p. 101.

⁴ N. Iorga, *Studii istorice asupra Chiliei și Cetății Albe*, București, 1899, p. 38 și nota 7.

⁵ D. Onciul, *Originea Principatelor Române*, în *Opere*, ed. A. Sacerdoțeanu, vol. I, București, 1946, p. 286.

⁶ A. Boldur, *Contribuții la studiul istoriei românilor*, vol. I, Chișinău, 1937, p. 462 și urm.

⁷ Cf. „Revue Roumaine d'Histoire”, 1963, nr. 2, p. 410. Vezi de asemenea și C. C. Giurescu, *Tirguri sau orașe și cetăți moldovene din secolul al X-lea până la mijlocul secolului al XVI-lea*, (sub tipar).